

Village and Development

Vol. 27, No. 106, Summer 2024

Research Paper

Designing a Model of Sociological Factors of Omid Entrepreneurship Funds with Thematic Analysis Approach in the Villages of Gilan Province

H.Habibi Machiani¹, A.Eskandari Charati², M.Naemi³, R.Yazarloo⁴

Received: 6 December, 2023

Accepted: 28 February, 2024

Abstract

Introduction

Sociology views business as a fundamental aspect of any society's economic and social capacity. In light of rapid societal changes, entrepreneurship has gained significant importance. The global economy is shifting towards supporting small and medium businesses, which play a crucial role in job creation and entrepreneurship. Small and medium enterprises are key drivers of economic growth and development in both developed and developing countries. Omid Entrepreneurship Fund is a vital institution that provides initial capital and support for small businesses.

Materials and Methods

This research aims to design a model of sociological factors influencing Omid entrepreneurship funds on small business development using thematic analysis. Thematic analysis is a method to identify patterns in qualitative data. The study participants included managers of Omid Entrepreneurship Funds and small rural

---

1. PhD Student in Economic Sociology and Development, Department of Social Sciences, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.

2. Corresponding Author and Assistant Professor, Department of Social Sciences, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran. (Az.Eskandari@iau.ac.ir)

3. Assistant Professor, Department of Social Sciences, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.

4. Assistant Professor, Department of Social Sciences, Payamenoor University, Tehran, Iran.

DOI: 10.30490/rvt.2024.364320.1566

businesses. Data collection was conducted through semi-structured interviews with a sample size of 18 individuals in Gilan province.

Results and Discussion

Interviews with 18 economic field managers revealed six main components: social satisfaction, social security, social justice, social participation, social capital, and social solidarity. These factors play a significant role in the development of small businesses through Omid Entrepreneurship Funds.

Conclusions

The sociological factors identified in this study contribute to the development of small businesses by improving their economic performance. Small businesses, especially in rural areas, are essential for sustainable economic and social development. Gilan province, in particular, requires the growth of small businesses for economic progress.

Keywords: Entrepreneurship, Loan Payment, Small Business, Social Satisfaction.

روستا و توسعه

سال ۲۷، شماره ۱۰۶، تابستان ۱۴۰۳

مقاله پژوهشی

طراحی الگوی عوامل جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید با رویکرد تحلیل مضمون در روستاهای استان گیلان

حسن حبیبی ماجیانی^۱، آذر اسکندری چراتی^۲، محمدرضا نعیمی^۳، رضا یازرلو^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۹/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۹

چکیده

جامعه‌شناسی با توجه به نگرش متفاوت نسبت به مقوله اقتصاد، کسب و کارها را بخش اصلی و مبنای اساسی ظرفیت اقتصادی و اجتماعی هر جامعه‌ای می‌داند. تحقیق حاضر یک تحقیق کیفی با هدف طراحی الگوی عوامل تأثیرگذار جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد است. بر این اساس با استفاده از روش تحلیل مضمون، مفاهیم و عوامل نهفته در مضامین بیان شده در مصاحبه با افراد با تجربه شناسایی شد. مشارکت‌کنندگان پژوهش، مدیران صندوق‌های کارآفرینی امید و مدیران کسب و کارهای خرد روستایی هستند. گردآوری اطلاعات از نوع مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته است و حجم نمونه به روش نظری تعیین شد. بر همین اساس با ۱۸ نفر در روستاهای استان گیلان در سال ۱۴۰۲ به روش اصل اشباع نظری مصاحبه انجام شد که ۱۲ نفر مدیر کسب و کار و ۶ نفر مدیر صندوق‌های کارآفرینی امید بودند. براساس یافته‌های تحقیق، شش عامل اصلی مؤثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک به

۱- دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، گروه علوم اجتماعی واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

۲- نویسنده مسئول و استادیار گروه علوم اجتماعی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

(Az.Eskandari@iau.ac.ir)

۳- استادیار گروه علوم اجتماعی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

۴- استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

DOI: 10.30490/rvt.2024.364320.1566

لحاظ جامعه‌شناختی وجود دارند که می‌توان به‌واسطه دریافت وام از صندوق‌های امید وضعیت آن‌ها را در جامعه بهبود بخشید و به عملکرد اقتصادی مطلوب‌تری دست یافت. تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه با استفاده از تحلیل مضمون به ایجاد مدل و شناسایی شش مؤلفه اصلی انجامید که عبارتند از رضایت اجتماعی، امنیت اجتماعی، عدالت اجتماعی، مشارکت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، همبستگی (انسجام) اجتماعی.

کلید واژه‌ها: کارآفرینی، پرداخت وام، کسب و کار کوچک، رضایت اجتماعی.

مقدمه

کارآفرینی و ایجاد کسب و کار از مباحث مهم و از اصلی‌ترین موضوعات مد نظر دولت‌ها و کشورها در راستای رشد و توسعه اقتصادی است. با توجه به تغییرات سریع جوامع و کشورها، توجه به کارآفرینی و اهمیت آن، به مبحثی مهم و ضروری تبدیل شده است و این موضوع شامل کشور ایران نیز می‌شود. با توجه به رشد اقتصادی و وضعیت اقتصاد ایران در مقایسه با رشد و توسعه سایر کشورهای جهان، موضوع کارآفرینی اهمیت ویژه و مهمی پیدا می‌کند؛ زیرا جهان امروز به سمت اقتصاد کارآفرینانه براساس حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط در حال حرکت است و کسب و کارها و شرکت‌های کوچک از مهم‌ترین عوامل اشتغال‌زایی و ایجاد کارآفرینی در جهان امروز هستند (Taleghani et al., 2020). شرکت‌های کوچک و متوسط نقشی دیرینه در توسعه جهانی داشته و یکی از عوامل مؤثر در رشد اقتصادی بوده و بخشی جدایی‌ناپذیر از عوامل کلیدی توسعه اقتصادی، در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه را تشکیل می‌دهند. این نگاه‌های کوچک و متوسط در حال حاضر همچنان نقش مهمی در شالوده توسعه پایدار دارند (Odius et al., 2022).

از طرفی روستاهای کشور به دلیل اتکای شدید به کشاورزی و درآمدهای حاصل از آن، و فقدان منابع اشتغالی و درآمدی غیر از کشاورزی، دارای اقتصاد نسبتاً ضعیف و آسیب‌پذیری هستند. کشاورزی در شرایط فعلی، مهم‌ترین فعالیت اقتصادی در اغلب روستاهای ایران و از جمله گیلان است (Yasouri & Emami, 2017). با این وجود بخش کشاورزی به دلیل محدودیت زمین قابل کشت، امکان افزایش درآمد چندانی ندارند و لذا جستجو برای پیدا کردن منابع درآمدی دیگر با توجه به توان و موانع هر منطقه از کشور، به‌منظور تنوع‌بخشی اقتصادی به اقتصاد روستایی با هدف نگهداشت جمعیت روستا و به عبارتی توسعه پایدار روستایی ضروری به نظر می‌رسد (Azkia & Ghafari, 2014). توجه به توسعه کسب و کارهای کوچک در روستاهای کشور در سالیان اخیر، بخشی از این

راهبرد است. به این معنا که لازم است در روستاهای کشور، علاوه بر کشاورزی که همواره منبع اقتصاد اصلی روستاییان بوده است، منابع درآمدی و شغلی دیگر نیز برای آن‌ها در نظر گرفته شود. با این وجود، با توجه به اینکه روستاهای کشور بر خلاف شهرها، ویژگی‌های خاصی از قبیل کم بودن جمعیت، پایین بودن درآمد و وابستگی‌های فامیلی را دارند، بنابراین امکان راه‌اندازی یا تأسیس بسیاری از شرکت‌ها در آنجا مقدور نیست و بنابراین آسان‌ترین راه برای رسیدن به توسعه اقتصادی، رفاه مالی و اشتغال‌زایی مفید در روستاهای کشور، توسعه کسب و کارهای کوچک است (Morshedzadeh & Ghorbani, 2021). به اعتقاد اغلب محققان، امروزه این شرکت‌ها و کسب و کارهای بزرگ نیستند که پایه‌های اقتصاد کشورهای توسعه‌یافته را فراهم می‌کنند، بلکه اقتصاد کشورهایمانند آمریکا و بریتانیا در دست کسب و کارهای کوچک و کارآفرینان است و سهم زیادی از تولید ناخالص داخلی و اشتغال را انواع کسب و کارهای کوچک به خود اختصاص داده‌اند (Agyapong, 2010).

از این رو حمایت و توسعه این کسب و کارها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که یکی از مهمترین و اصلی‌ترین نهادها در این زمینه، صندوق کارآفرینی امید است (Moghadas Nikoo et al., 2021). صندوق کارآفرینی امید یک نهاد عمومی غیردولتی بوده که در راستای حمایت مالی از کسب و کارهای کوچک و متوسط و با تمرکز ویژه بر ایجاد اشتغال در مناطق روستایی و کمتر توسعه‌یافته به فعالیت می‌پردازد (Noorallahzadeh et al., 2021). این صندوق وظایف مهمی را در راستای حمایت‌های دولت در بخش خصوصی بر عهده داشته و مأموریت آن، تجهیز سپرده‌های خرد و سرمایه‌های کوچک مردم و ترکیب آنان با سرمایه و اعتبارات دولتی و همچنین شناسایی جوانان واجد شرایط و توانمندسازی آنان در جهت ایجاد و اجرای فعالیت‌های کارآفرینانه در مناطق روستایی و کمتر توسعه‌یافته است (Hatami et al., 2021). همچنین این صندوق نوعی نهاد میانجی نیز است که در بحث‌های مختلف مالی و مدیریتی، زمینه همکاری و تعامل شرکت‌های بزرگ و مطرح در بازار و کسب و کارهای خرد و کوچک را تدوین و اجرا کرده و سبب شبکه‌سازی کسب و کارها می‌شود (Karimi Amaleh & Fatemi, 2021; Ahmadi et al., 2020). اما به‌رغم این موارد و با وجود حمایت‌های صندوق کارآفرینی امید، همچنان ایران یکی از بالاترین نرخ‌های شکست کسب و کارهای خرد و نوپا را در جهان دارد، به نحوی که ایران در سال ۲۰۱۹ در رتبه ۱۲۸ سهولت انجام کسب و کار بانک جهانی قرار گرفت و هم‌اکنون در حدود ۶۰ درصد از کسب و کارهای خرد، نوپا و تازه تأسیس در کشور در همان سال نخست به ورشکستگی می‌رسند (Ahmadi et al., 2020).

بنابراین این نیاز در کشور ایجاد شده است تا نقش و میزان اثرگذاری صندوق‌های کارآفرینی امید، مورد کاوش و تحلیل قرار بگیرد.

اگرچه صندوق‌های کارآفرینی امید از نوع صندوق‌های حمایتی هستند اما محدودیت‌های خاص و ویژه خود را دارند (Hatami et al., 2021) که عمده‌ترین آن‌ها شامل محدودیت در روش‌های تأمین منابع مالی، قوانین دست‌وپاگیر اداری، محدودیت در سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه بخش‌های دولتی، نبود حمایت نظام بانکی، مشکلات مرتبط با حقوق مالکیت و محدودیت‌های مرتبط با تأمین وثیقه توسط وام‌گیرندگان است (Noorallahzadeh et al., 2021; Hatami et al., 2021). این محدودیت‌ها می‌توانند نقش و تأثیر صندوق‌های کارآفرینی را به شدت تحت تأثیر قرار داده و نتایج متفاوتی در توسعه کسب و کارهای کوچک داشته باشند.

همچنین شایان توجه است که اصلی‌ترین خطری که شرکت‌های کوچک را تهدید می‌کند، خطر رقابت سهمگین با شرکت‌های تجاری بزرگ‌تر است که میزان این خطر در هر محیط جغرافیایی، می‌تواند متفاوت باشد (Kumlangphaet, 2021). از این‌رو، تأثیر و نقش صندوق‌های کارآفرینی در توسعه کسب و کارهای کوچک در هر استانی با سایر استان‌ها می‌تواند متفاوت باشد. بر همین اساس این مسئله باید به صورت استانی مورد بررسی قرار بگیرد. صندوق کارآفرینی امید استان گیلان به ترتیب در سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ بالغ ۷۶۵ میلیارد، ۸۹۵ میلیارد و ۹۸۹ میلیارد تومان جهت ایجاد بیش از ۶۵۰۰ شغل، وام پرداخت نموده است (Taleghani et al., 2020) که تأثیر و نتایج آن تاکنون در توسعه کسب و کارهای کوچک در این استان مورد بررسی قرار نگرفته است.

از همین رو، هدف این پژوهش مطالعه تأثیر عوامل جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد است که می‌تواند شناسایی‌کننده تأثیر این عوامل بر موفقیت کسب و کارهای خرد باشد.

- این پژوهش با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون در پی پاسخگویی به پرسش‌های زیر است:
- الگوی عوامل تأثیرگذار جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد شامل چه ابعاد و مؤلفه‌هایی است؟
  - عوامل مؤثر جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد کدامند؟
- جامعه‌شناسی نگرش متفاوتی نسبت به مقوله اقتصاد دارد و بر همین مبنا، تمام مؤلفه‌های آن نظیر کارآفرینی، کسب و کار و توسعه را نیز با رویکرد خاصی مورد مطالعه قرار می‌دهد (Dalton et al., 2020).

(2021). جامعه‌شناسی، کسب و کارها را بخش اصلی و مبنای اساسی ظرفیت اقتصادی و اجتماعی هر جامعه‌ای می‌داند (Berisha & Pula, 2015). در واقع این کسب و کارها هستند که مشخص می‌کنند افراد در یک جامعه، چه پایگاهی باید داشته باشند؛ از چه درآمدی برخوردار باشند؛ چگونه زندگی کنند و چه ارتباطاتی با دیگران داشته باشند. عمده‌ترین بخش زندگی هر انسانی به فعالیت‌های اقتصادی او اختصاص دارد و این مسئله، اهمیت بیش‌ازپیش کسب و کارها را در هر جامعه‌ای نشان می‌دهد (Mittal et al., 2021). کسب و کارها در اغلب موارد بر سه نوع هستند: نخست، مشاغل دولتی یا وابسته به دولت که توسط دولت تدارک دیده شده و فرد مشغول به کار، کارمند محسوب می‌شود. نوع دوم شامل کلیه مشاغل آزاد است که می‌تواند به صورت غیر مستقیم نیز به دولت وابسته باشد اما در نوع خود آزاد محسوب می‌شود؛ یعنی در اینجا فرد، حقوق‌بگیر دولت نیست اما برای خود نیز کار نمی‌کند بلکه برای دیگران کار می‌کند. سرانجام نوع سوم زمانی است که فرد برای خود کار می‌کند که این حالت، با مفاهیمی همچون کارآفرینی و اشتغال‌زایی گره خورده است. طی دو دهه اخیر در اغلب کشورهای جهان از جمله در امریکا و اروپا، به دلیل بزرگ شدن دولت‌ها و سایر موارد، عملاً دستیابی به کار دولتی، اگر نه غیرممکن، اما دشوار است و بنابراین افراد باید در پی دستیابی به مشاغل خودمحمور (بر پایه خود یا مستقل) باشند (Brewer et al., 2014).

صندوق‌های کارآفرینی امید برای توسعه کسب و کارهای کوچک به‌ویژه کسب و کارهای روستایی شکل گرفته‌اند تا به این طریق، هزینه اولیه را برای راه‌اندازی این مشاغل در کشور تأمین کنند. این صندوق‌ها اغلب در قالب وام‌های بلندمدت، هزینه‌های متوسطی را در اختیار مردم می‌گذارند تا به این ترتیب آن‌ها بتوانند به‌عنوان حامی مردم، گام‌هایی را برای راه‌اندازی کسب و کارها بردارند. راه‌اندازی کسب و کار جدید، منافع مالی مطلوبی را برای افراد و همچنین جامعه در پی دارد. راه‌اندازی کسب و کارها، علاوه بر اینکه موجب می‌شود تا افراد در روستاها باقی بمانند و در نتیجه به توسعه روستاها کمک کنند، منافع دیگری از قبیل کاهش آلودگی هوا، استقلال مالی روستاییان، کمک به کاهش فقر در محیط‌های روستایی، کمک به اشتغال‌زایی در میان بانوان، استقلال مالی بخشیدن به زنان و ناتوانان و افزایش بهره‌وری افراد را نیز به همراه دارد. به این ترتیب اقتصاددانان تشکیل کسب و کارهای جدید در نتیجه توسعه صندوق‌های کارآفرینی امید را امری کاملاً مطلوب می‌دانند (Ghasemi & Yarahmadi, 2020).

با بررسی ادبیات این حوزه مشخص شد که پژوهشی با هدف شناسایی مؤلفه‌های تأثیرگذار جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد صورت نگرفته است. از

طرفی تحقیقات پیشین هر کدام از یک منظر به پدیده نگاه کرده و یک یا چند عامل را مورد بررسی قرار داده‌اند. در جدول زیر خلاصه‌ای از پیشینه خارجی و داخلی ارائه شده است.

جدول ۱. پیشینه پژوهش

نویسنده و سال	عنوان	نتایج
(Dalton et al., 2021)	بررسی دانش محلی؛ شواهد تجربی از خرده‌فروشان کوچک در اندونزی	نتایج نشان داد که می‌توان کارایی و رشد شرکت‌های کوچک را با استفاده از دانش کسب و کار مرتبط محلی ترغیب کرد.
(Linh, 2019)	مطالعه نقش مؤسسه‌ها و بازارهای مالی و اعتباری در توسعه کسب و کارهای کوچک	یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد که دسترسی به اعتبارات، نقش قابل توجهی در تولید، درآمد خانوارها و کاهش فقر دارد.
(Noorallahzadeh et al., 2021)	اثرات تسهیلات مالی صندوق کارآفرینی امید بر تابع سرمایه‌گذاری و اشتغال در نواحی روستایی	نتایج نشان داد که تسهیلات مالی به طور معناداری تأثیر مثبت در مناطق روستایی داشته و موجب افزایش سرمایه‌بنگاه‌ها و ایجاد اشتغال شده است.
(Riahi et al., 2021)	اثرات صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی	نتایج نشان داد که در بین شاخص‌های توسعه اقتصادی، سهم صندوق کارآفرینی امید در شاخص کاهش وابستگی اقتصادی بیشتر از سایر شاخص‌ها بود.
(Ghasemi & Yarahmadi, 2020)	نقش صندوق کارآفرینی امید در توسعه کسب و کارهای کوچک در مناطق روستایی	نتایج بیانگر آن بود که صندوق کارآفرینی امید از نظر صاحبان کسب و کارهای خرد روستایی، نقش مؤثری در راه‌اندازی و توسعه کسب و کارهای خرد داشته است.

روش‌شناسی تحقیق

با توجه به هدف تحقیق که همانا طراحی الگوی عوامل تأثیرگذار جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد است از روش تحلیل مضمون استفاده شد. تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (Braun & Clark, 2016). داده‌های کیفی در این پژوهش با بررسی گسترده اسناد و مدارک و تحقیقات و فیش‌برداری از آنان و سپس با مصاحبه‌های گسترده و عمیق با مدیران صندوق‌های کارآفرینی امید و بنیان‌گذاران کسب و کارهای کوچک، جمع‌آوری شد. سپس مؤلفه‌های اصلی پژوهش از طریق تحلیل مضمون، شناسایی شدند. بر همین اساس با ۱۸ نفر در روستاهای استان گیلان در سال ۱۴۰۲ به شیوه نمونه‌گیری هدفمند و به روش اصل اشباع نظری مصاحبه انجام

طراحی الگوی عوامل جامعه‌شناختی صندوق‌های.....

شد که ۱۲ نفر مدیر کسب و کار و ۶ نفر مدیر صندوق‌های کارآفرینی امید بودند. روش نمونه‌گیری گلوله برفی بود و مصاحبه به روش اصل اشباع نظری یعنی تا زمان به اشباع رسیدن و ساخت مدل، ادامه داشت.

جدول ۲ فهرست کلیه افراد و اعضاء را نشان می‌دهد که به‌عنوان متخصص با آن‌ها مصاحبه صورت گرفت. براساس این فهرست، هریک از پاسخگویان در یکی از حوزه‌ها به بیان عقاید خویش پرداختند و دیدگاه‌های مفیدی را درباره هریک از موضوعات در اختیار قرار دادند. این دو گروه به ترتیب شامل مدیران صندوق‌های امید و همچنین مدیران شرکت‌های کسب و کاری است که طی دو سال اخیر در روستاهای استان گیلان تأسیس شده‌اند.

جدول ۲. مشخصات مشارکت‌کنندگان: مدیران صندوق و کسب و کارهای روستایی

مدیران صندوق	مدیران کسب و کار
رشت، آستانه اشرفیه، لاهیجان، بندر انزلی، اسلام‌آباد، انارستان، پیرکوه، چمخاله، دلچه، شیرکوه، شولم، شنگاور، رستم‌محله، تالش، رودبار	زیباکنار، درازلو، خسروآباد

نتایج و بحث

برای انجام فرایند تحقیق، نخست با تعدادی از مدیران صندوق‌های کارآفرینی امید (۶ نفر) و مدیران و فعالان شرکت‌های کسب و کار کوچک (۱۲ نفر) در روستاهای استان گیلان مصاحبه به عمل آمد. مصاحبه‌شوندگان که به‌صورت هدفمند انتخاب شدند از نظر سطح تحصیلات، ۱۲ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۶ نفر دارای مدرک دکتری بودند و از نظر سابقه شغلی، ۱۴ نفر دارای سابقه شغلی بین ۱۰ تا ۱۵ سال و ۴ نفر، سابقه شغلی بالاتر از ۱۵ سال داشتند. در واقع هدف این بود که افرادی انتخاب شوند که از یک‌سو مایل به مصاحبه هستند و از سوی دیگر دارای اطلاعات و دانش کافی و لازم در زمینه مسائل و مؤلفه‌های پژوهش هستند. بر این اساس در این پژوهش در مجموع با ۱۸ تن از مدیران و فعالان حوزه اقتصادی (مدیران صندوق‌ها یا مدیران کسب و کارها) مصاحبه به عمل آمد و در مرحله نخست از آن‌ها پرسش شد که چه دیدگاهی درباره تأثیر عملکرد این صندوق‌ها بر شکل‌گیری و توسعه کسب و کارهای کوچک دارند. همچنین از آن‌ها خواسته شد که در صورت امکان، مؤلفه‌های هریک از متغیرهای مؤثر و منطبق رابطه آن را با موفقیت کسب و کار مشخص کنند و به بیان دیدگاه‌های خود در این رابطه بپردازند. پس از انجام مصاحبه، اطلاعات جامعی در زمینه تأثیر صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارها در روستاها، به دست آمد که با انجام فعالیت‌های ذکر شده، محتوای آشکار متن‌ها، تحلیل و توصیف شد. هر شخصی هنگام تحلیل، ممکن

است از عنوان مقوله‌ها و گفته‌های مصاحبه شونده‌گان، استنباط متفاوتی داشته باشند و حتی ترجیح‌های خود را نیز دخالت دهد. در نتیجه ممکن است مقوله‌ها اشتباه به کار گرفته شود. برای ممانعت از ای امر از روش تحلیل مضمون استفاده شد. بر این اساس تعدادی مضمون تحت عنوان مضامین فرعی و اصلی شناسایی شدند. داده‌های حاصل از مصاحبه با استفاده از تحلیل مضمون در جدول ۳ آورده شده است.

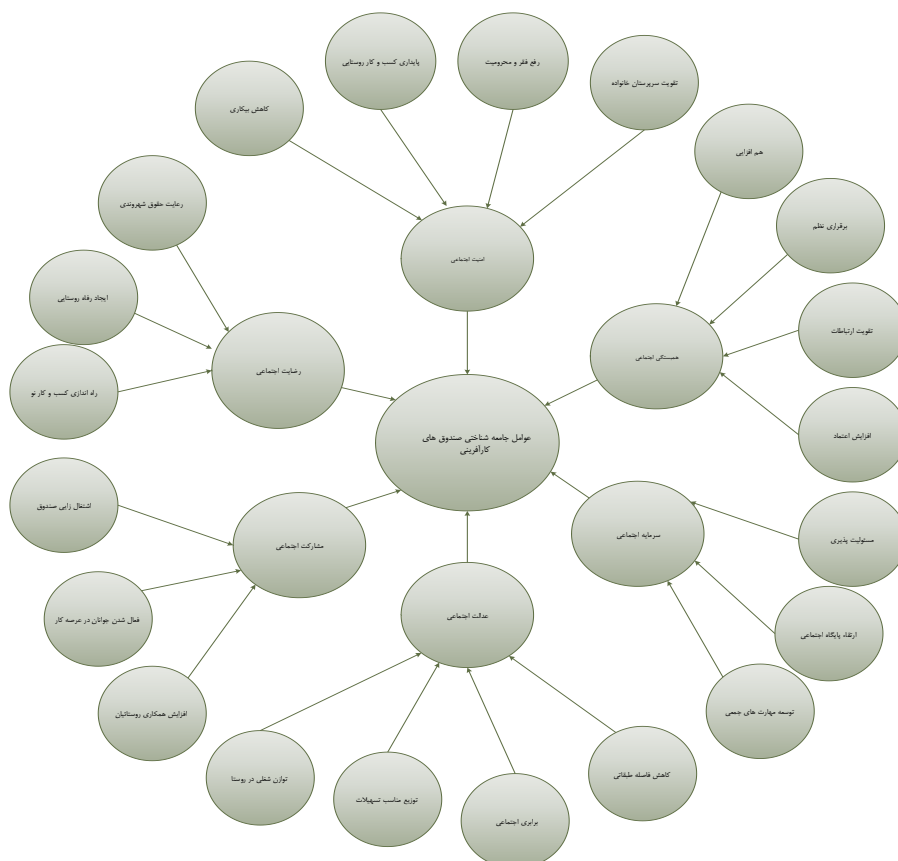
جدول ۳. داده‌های حاصل از مصاحبه با استفاده از تحلیل مضمون

گفتار (مضامین اصلی)	مقوله (مضمون فرعی)
مشارکت اجتماعی	<p>کار در محیط روستا چقدر نیاز به مشارکت اجتماعی روستاییان با یکدیگر دارد؟ تا چه اندازه یک کسب و کار کوچک در محیط روستا نیاز دارد که با شرکت‌های بزرگ در سطح شهر رابطه برقرار کند؟ امکانات توسعه فضای مجازی در روستای شما چقدر توسعه پیدا کرده است؟ نقش صندوق‌های امید را در فعال شدن جوانان در عرصه کار و فعالیت به چه میزان مثبت ارزیابی می‌کنید؟ کسب و کارهای روستایی چقدر می‌توانند در فعالیت‌های مختلف (تأمین، تجهیز، خرید، فروش، تعمیر و ...) به هم کمک کنند؟ آیا کسب و کارهای روستایی ایجاد شده طی سالیان اخیر به‌ویژه در نتیجه دریافت وام‌هایی از صندوق‌های امید، توسعه فعالیت‌های اجتماعی روستاییان را به همراه داشته است؟ وام صندوق‌های کارآفرینی امید را چقدر برای شروع یک فعالیت مناسب، کافی می‌دانید؟ صندوق‌های امید چقدر در شناسایی و حمایت از افرادی که در فعالیت خود دچار مشکل شده‌اند، همکاری می‌کنند؟ وام‌های صندوق‌های امید تاکنون چقدر توانسته‌اند افراد را برای دریافت وام به فعالیت کارآفرینانه سوق دهند؟</p>
احساس امنیت اجتماعی	<p>کار در محیط‌های روستایی، چقدر در نگهداشت آن‌ها در روستاها مؤثر است؟ تا چه اندازه اعتقاد دارید که برخی از کسب و کارها ممکن است در محیط روستایی به اندازه کافی دوام نیاورند؟ صندوق‌ها در زمان دادن وام، چقدر به سازگاری آن با محیط روستایی توجه دارند؟ آیا صرف دریافت وام از صندوق‌های امید می‌تواند تضمین کننده راه‌اندازی یک کسب و کار باشد؟ چقدر احتمال می‌دهید که برخی از مشاغل در همان ابتدای راه‌اندازی با شکست روبه‌رو شوند؟ توسعه شهری تاکنون چقدر باعث تخریب محیط‌های روستایی شده است؟ چقدر موافقید که برخی از کسب و کارهای روستایی ممکن است بازار فروش خوبی برای محصولات خودشان نداشته باشند؟ چقدر کسب و کارهایی را می‌شناسید که قادر به پرداخت کامل مبالغ وام خود نیستند؟ وام‌های صندوق امید تا چه اندازه توانسته/ می‌تواند در کاهش بیکاری در روستا مؤثر باشد؟ صندوق‌های امید چقدر می‌توانند در تأمین مشاغل برای جوانان مؤثر واقع شوند؟ آیا وام‌های صندوق‌های امید توانسته بیکاری‌های فصلی در روستا را کاهش دهند؟ آیا وام‌های صندوق‌های امید می‌تواند در بالا بردن امنیت شغلی مؤثر باشند؟ آیا وام‌های صندوق‌های امید توانسته به‌صورت کلی، برخی از افراد را از فقر و تنگدستی در جامعه روستایی برهانند؟ وام‌های صندوق‌های امید توانسته‌اند در عمل، باعث جلوگیری از آسیب به برخی از خانواده‌ها شوند؟ وام‌های صندوق‌های امید توانسته‌اند سرپرستان خانوارهای ضعیف را نسبت به قیل، تقویت کنند؟ آیا راه‌اندازی کسب و کارهای روستایی توانسته موجب امنیت اقتصادی، اجتماعی و ... را به همراه بیاورد؟ شما وام صندوق‌های امید را به اندازه‌ای ارزیابی می‌کنید که به‌واسطه آن بتوان یک شغل مناسب و مطلوب را راه‌اندازی کرد؟ زنان تا چه اندازه می‌توانند نسبت به دریافت وام از صندوق امید،</p>

گفتار (مضمین اصلی)	مقوله (مضمون فرعی)
	<p>امیدوار باشند؟ آیا وام‌ها می‌توانند دیدگاه جوانان را نسبت به دریافت مشاغل دولتی کاهش دهند؟ آنچه درباره اقتصاد مقاومتی گفته می‌شود تا چه اندازه به واسطه وام‌های امید محقق می‌شود؟ وام‌های صندوق‌های امید توانسته‌اند در طی زمان باعث کاهش بزهکاری در میان جوانان شوند؟ فعالیت‌های روستایی چقدر کاهش مشکلات معضلات اجتماعی را موجب شده است؟</p>
عدالت اجتماعی	<p>آیا اعطای وام‌های صندوق‌ها، کاهش فاصله میان اعضای جامعه روستایی را به همراه داشته است؟ آیا وام‌های صندوق‌ها توانسته‌اند فاصله طبقاتی را در میان مردمان روستایی کاهش دهند؟ وام‌های دریافتی از سوی صندوق‌ها تا چه اندازه در توسعه عدالت و رفع یا کاهش تبعیض، مؤثر می‌دانید؟ به باور شما آیا وام‌های صندوق‌های امید توانسته‌اند در توسعه عدالت جامعه روستایی مؤثر باشند؟ آیا فعالیت‌های صندوق‌های امید توانسته‌اند در کاهش ادراکی فاصله میان شهر و روستا مؤثر واقع شوند. آیا وامی که از صندوق‌های امید به مردم پرداخت می‌شود، باعث محرومیت‌زدایی از محیط روستا شده است؟ آیا کسانی که مسئول پرداخت وام به روستاییان هستند، به توازن شغلی در روستا توجه می‌کنند؟ آیا مسئولان صندوق‌ها به این مسئله توجه دارند که وام‌های ارائه شده در چه مسیری هزینه می‌شوند؟</p>
سرمایه اجتماعی	<p>چقدر می‌توان به بازگشت وام‌های اعطایی به متقاضیان اعتماد نمود؟ آیا صندوق‌های امید به فعالیت شما پس از دریافت وام، توجه دارند؟ شما چقدر معتقد به دریافت وثیقه اجتماعی (اعتبار اهالی روستا) به جای وثیقه‌های مادی هستید؟ وام‌های صندوق امید چقدر می‌توانند باعث افزایش توانایی‌ها و پتانسیل‌های اجتماعی و خودکارآمدی روستاییان شوند؟ آیا این وام‌ها به گونه‌ای است که بتواند پتانسیل‌های جمعی متقاضیان را بهبود ببخشد؟ آیا عملکرد صندوق‌های امید به نحوی است که بتواند مهارت‌های جمعی را توسعه ببخشد؟ آیا وامی که از صندوق دریافت کرده‌اید توانسته خلاقیت و کارآفرینی شما را توسعه دهد؟ وامی که از این صندوق دریافت کرده‌اید، توانسته شما را به لحاظ پایگاه اجتماعی در جامعه روستایی ارتقاء بدهد؟ شما که دریافت‌کننده وام از صندوق‌های امید بوده‌اید، چقدر آن را در تغییر شرایط به لحاظ فرهنگی، اجتماعی یا اقتصادی نسبت به گذشته، مؤثر می‌دانید؟ آیا وام صندوق‌های امید به هر دو نوع فعالیت تولیدی و خدماتی در روستا توجه دارند؟ آیا وام‌های صندوق‌های امید در روستا به گونه‌ای است که بتوان با آن کسب و کار تخصصی راه‌اندازی کرد؟ آیا صندوق‌های امید توان شناخت فرصت‌های سرمایه‌گذاری روستاییان را دارند؟ آیا شغل‌هایی که در روستا راه‌اندازی می‌شود با ویژگی‌های هر شخص سازگاری دارد؟</p>
رضایت اجتماعی	<p>کسانی که تاکنون از وام‌های صندوق‌های امید استفاده کرده‌اند توانسته‌اند رفاه نسبی را برای خود یا خانواده‌شان به ارمغان بیاورند؟ آیا اکثر وام‌هایی که از صندوق‌های امید دریافت می‌شوند می‌توانند منجر به راه‌اندازی یک کسب و کار نو شوند؟ تا چه اندازه توسعه فعالیت‌های اقتصادی در روستا به توسعه آزادی‌های اجتماعی منجر شده است؟ آیا اعطای وام‌ها از سوی این صندوق‌ها باعث شده که روستاییان احساس کنند که حقوق شهروندی (به‌عنوان عضوی از یک جامعه بزرگ‌تر) رعایت می‌شود؟ به اعتقاد شما صندوق‌های امید مناسب‌ترین افراد را برای دریافت وام‌های خودشان انتخاب می‌کنند؟ آیا ممکن است در نگرش مردم روستایی نسبت به نظام کلان، به دلیل دریافت وام، تغییر ایجاد شود؟ کسب و کارهای روستایی چقدر به توسعه تنوع فعالیت‌ها در روستاهای گیلان منجر شده‌اند؟ آیا شما به‌عنوان دریافت‌کننده وام از صندوق‌های امید، احساس رضایت بیشتری در زندگی خود نسبت گذشته دارید؟</p>

گفتار (مضامین اصلی)	مقاله (مضمون فرعی)
همبستگی (انسجام) اجتماعی	<p>شیوه پرداخت مرحله‌ای وام به متقاضیان تا چه اندازه می‌تواند در نارضایتی آن‌ها مؤثر باشد؟ جریمه دیرکرد پرداخت اقساط صندوق‌های امید به قدری است که مانع از گرایش به دریافت وام شود؟ توجه به برخی از شرایط و ویژگی‌ها را در هنگام پرداخت وام به متقاضیان تا چه اندازه درست یا نادرست می‌دانید؟ وجود پارتی‌بازی در فرایند وام به متقاضیان را چقدر در نظام صندوق‌های موجود، کارآمد تلقی می‌کنید؟ بودجه صندوق‌های کارآفرینی امید را در امر دریافت وام، چقدر محدود تلقی می‌کنید؟ اهدای وام توسط صندوق‌ها به برخی از مردم چقدر می‌تواند در تشویق دیگران برای گرفتن وام مؤثر باشد؟ بیمه کارکنان کسب و کارهای کوچک را چقدر در توسعه این حرفه‌ها در محیط روستا مؤثر می‌دانید؟</p> <p>اعطای وام به روستاییان چقدر می‌تواند در وابستگی آن‌ها نسبت به محیط روستایی مؤثر باشد؟ توسعه محیط‌های روستایی چقدر می‌تواند در تقویت رابطه روستایی- شهری نقش‌آفرین باشد؟ به نظر شما چقدر لازم است که شرکت‌ها یا سازمان‌هایی به‌عنوان نهاد واسطه، میان کسب و کار روستایی و شهری، ارتباط برقرار کنند؟ به نظر شما توسعه فعالیت‌های روستایی از سوی ساکنان آن، باعث تقویت انسجام مردم با هم می‌شود؟ آیا کار کردن مردم روستا در کنار هم باعث شده است تا آن‌ها با حداکثر توان برای فعالیت‌های اقتصادی خود اقدام کنند؟ آیا توسعه اشتغال‌زایی در روستاها توانسته است باعث افزایش اعتماد روستاییان به دولت یا نظام سیاسی شود؟ آیا صندوق‌های امید باعث توسعه فناوری‌های نوین نظیر اینترنت، شبکه‌های اجتماعی، رایانه و تجهیزات الکترونیک به محیط روستا شده‌اند یا خیر؟ تقویت ارتباطات میان افراد دارای کسب و کار روستایی با هم چقدر می‌تواند در توسعه کسب و کارها دخیل باشد؟</p>

با در نظر گرفتن عوامل شناسایی شده می‌توان مدل مستخرج از انجام این پژوهش را بر مبنای تحلیل مضمون حاصل از مصاحبه در قالب شکل ۱ نشان داد.

شکل ۱. مدل پژوهش

تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه با استفاده از تحلیل مضمون به ایجاد مدل و شناسایی شش مؤلفه اصلی انجامید که عبارتند از رضایت اجتماعی، امنیت اجتماعی، عدالت اجتماعی، مشارکت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، همبستگی (انسجام) اجتماعی.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به پیشینه تحقیقات مشخص شد که پژوهشگران در مطالعات خود تأثیر عوامل جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد را مورد بررسی قرار نداده‌اند و عواملی را در این سازه‌ها تعیین نکرده‌اند. همچنین طراحی الگو با توجه به ماهیت چالشی روابط و

تأثیرگذاری‌ها، حوزه‌ای بسیار گسترده بوده و تاکنون به صورت جامع بررسی نشده است. بر همین اساس در پژوهش حاضر به بررسی تأثیر عوامل جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد پرداخته شد.

پرسش اصلی مطرح شده در این زمینه این بود که الگوی عوامل تأثیرگذار جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد شامل چه ابعاد و مؤلفه‌هایی است؟ در پاسخ به پرسش اصلی پژوهش که هدف نهایی تحقیق نیز است این نتیجه حاصل شد که تدوین و طراحی الگو بدون در نظر گرفتن مؤلفه‌های استخراجی امری غیرمنطقی است.

براساس مدل استخراجی حاصل از پژوهش و در راستای پاسخ به پرسش فرعی پژوهش مبنی بر شناسایی مؤلفه‌های تأثیرگذار عوامل جامعه‌شناختی صندوق‌های کارآفرینی امید بر توسعه کسب و کارهای خرد، مؤلفه‌های شناسایی شده پژوهش براساس رویکرد تحلیل مضمون عبارتند از مؤلفه‌های مشارکت اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی، عدالت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، رضایت اجتماعی، همبستگی (انسجام) اجتماعی. یافته‌های این پژوهش به‌ویژه در حوزه اقتصادی و اجتماعی با اغلب تحقیقات اندکی که تاکنون مشابه موضوع این پژوهش انجام شده، هم‌راستا است. نتایج تحقیقات دالتون و همکاران (Dalton et al., 2021)، لینه (Linh, 2019)، نوراله‌زاده و همکاران (Noorallahzadeh et al., 2021)، ریاحی و همکاران (Riahi et al., 2021)، قاسمی و یاراحمدی (Ghasemi & Yarahmadi, 2020) و احمدی و همکاران (Ahmadi et al., 2020) نشان دادند صندوق‌های امید برای توسعه کسب و کارهای کوچک، متوسط و یا بزرگ، نتایج مثبتی را در برخی از زمینه‌ها به همراه داشته‌اند.

کارایی و رشد شرکت‌های کوچک با استفاده از دانش کسب و کار مرتبط محلی ترغیب می‌شود و با دسترسی به اعتبارات و تسهیلات مالی، که نقش قابل توجهی در تولید، درآمد خانوارها، کاهش فقر، افزایش سرمایه بنگاه‌ها و ایجاد اشتغال دارد، باید مورد توجه مدیران کسب و کار و صندوق‌های کارآفرینی امید قرار گیرد.

در نهایت می‌توان نتیجه‌گیری کرد که توسعه کسب و کارهای کوچک به‌ویژه در محیط روستاها، توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی را به همراه دارد و همین مسئله موجب توجه به این گونه کسب و کارها شده است. درواقع با توجه به مشکلاتی نظیر جمعیت بیکار فراوان در ایران، تحریم‌های اقتصادی، مشکلات ارتباطی با کشورهای دیگر، منابع بالاترکلیف مانده، توجه به کسب و کارهای

کوچک باید بیش از هر کشور دیگری مورد توجه باشد. توجه بیشتر به کسب و کارهای کوچک از طریق راه‌اندازی صندوق‌های وام‌دهی است که اوج آن در صندوق‌های امید مشاهده می‌شود. تحلیل‌ها نشان می‌دهند که استان گیلان بیش از هر استان دیگری، نیازمند توسعه کسب و کارهای کوچک است. نخست به این دلیل که منابع طبیعی فراوانی در آن یافت می‌شود که بلااستفاده مانده است. دوم اینکه تاکنون، کارخانجات بزرگ زیادی در این استان از کار مانده‌اند و در نتیجه، کارکنان آن‌ها با راه‌اندازی کسب و کارهای کوچک می‌توانند به حیات خود ادامه دهند. سوم اینکه تعداد صندوق‌های امید در این استان با در نظر گرفتن ثبت جمعیتی، بیش از هر استان دیگری است و این یعنی، گرایش به راه‌اندازی کسب و کارهای کوچک در این استان از سایر استان‌های کشور بیشتر است. این کسب و کارها اغلب شامل خدمات و یا فعالیت‌هایی نظیر قالی‌بافی، پرورش ماهی یا حیوانات دیگر، اقامتگاه بوم‌گردی، کارگاه تولید شیرینی و فروشگاه بوده است که صندوق‌های کارآفرینی امید توانسته‌اند به آن‌ها در زمینه‌های اعطای تسهیلات بانکی با بهره‌های پایین، کاهش دیون سالاری اداری در تأمین و تأدیه وام، دادن توقف‌های چندماهه در زمان بازپس‌گیری وام‌ها (اصطلاحاً دوره تنفس)، اولویت‌بندی برای برخی از وام‌ها یا مشاغل، متناسب کردن میزان وام با کسب و کاری که متقاضی، نیازمند راه‌اندازی آن است، کمک به بازسازی تجهیزات، خرید تجهیزات، تأمین سرمایه در گردش در مورد برخی از مشاغل و اقساط بلندمدت کمک نموده و موجب ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری جوانان و توسعه مشاغل خانوادگی یا خانگی، توسعه کسب و کارهای جدید، تقویت کسب و کارهای سابق یا قدیمی، کمک به تولید، خوداشتغالی، کاهش بیکاری‌های فصلی و افزایش سرمایه‌گذاری در خرید تجهیزات اولیه شوند. در واقع صندوق‌های امید می‌توانند توسعه را در ابعاد اقتصادی (نظیر کاهش وابستگی به دیگران، ثبات و افزایش درآمد، افزایش قدرت خرید، پس‌انداز یا ثروت‌افزایی، بهبود کیفیت زندگی و توسعه سطح رفاه، اشتغال‌زایی و امنیت شغلی و نیز تنوع‌بخشی به اقتصاد محلی)، اجتماعی (توسعه ارتباطات با دیگران و تمایل به ماندگاری در محیط روستا) و تا حدودی سیاسی (رضایت از حکومت و دستیابی به عدالت اجتماعی) به همراه آورند.

با توجه به اینکه یافته‌های این پژوهش نشان دادند که برخی از وام‌های دریافتی با راه‌اندازی یک کسب و کار کوچک متناسب نیست، توصیه می‌شود که کارشناسان خبره، استخدام شده و این نکات (تناسب میان نیاز و تأمین) را مورد توجه قرار دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود که خلاقیت در صندوق‌های امید برای پرداخت وام بیشتر مورد توجه باشد به این معنا که طرح‌های خلاقانه، در اولویت بیشتری برای دریافت سریع یا بیشتر مبالغ قرار گیرند.

منابع

1. Agyapong, D. (2010). Micro, small and medium enterprises activities, income level and poverty reduction in Ghana-A synthesis of related literature. *International Journal of Business and Management*, 5(12), 196. <https://doi.org/10.5539/ijbm.v5n12p196>.
2. Ahmadi, F., Meigounpoory, M. & Sadeghi, H. (2020). Designing a new sustainable development model for micro-businesses based on corporate market capacity mediated by Omid entrepreneurship fund. *Iranian Journal of Public Policy*, 5(4), 115-135. <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2020.75196>. [In Persian]
3. Azkia, M., & Ghafari, G. (2004). Rural development strategy with an emphasis on the rural society of Iran, Ney publications, Tehran. [In Persian]
4. Berisha, G., & Pula, J.S. (2015). Defining small and Medium Enterprises: A critical review. *Academic Journal of Business, Administration, Law and Social Sciences*, 1(1), 17-28.
5. Braun, V., & Clark, V. (2006). Using thematic analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>.
6. Brewer, B.E., Wilson, C.A., Featherstone, A.M. & Langemeier, M.R. (2014). Multiple vs single lending relationships in the agricultural sector. *Agricultural Finance Review*, 74(1), 55-68. <https://doi.org/10.1108/AFR-04-2013-0014>
7. Dalton, P.S., Rüschenpöhler, J., Uras, B. & Zia, B. (2021). Curating local knowledge: Experimental evidence from small retailers in Indonesia. *Journal of the European Economic Association*, 19(5), 2622-2657. <https://doi.org/10.1093/jeea/jvab007>.
8. Ghasemi, M., & Yarahmadi, M. (2020). Investigating the role of Omid Entrepreneurship Fund in the development of small businesses rural areas of a case study: Villages of Kashmar city; *Economic and Development Sociology Quarterly*, 9(1), 219-242. [In Persian]
9. Hatami, M.R., Chiragali, M.R., Saeedi, P. & Mostaghimi, M.R. (2021). Provide an internationalization model for small and medium-sized industrial businesses supported by the Omid Entrepreneurship Fund. *Science and Technology Policy Quarterly*, 11(2), 5-16. [In Persian]
10. Karimi Amaleh, Z., & Fatemi, M. (2021). Determinants of entrepreneurial activities development of rural women: The case of Omid Entrepreneurship Fund of Larestan County. *Journal of Entrepreneurial Strategies Agric*, 8(16), 97-112. <https://doi.org/10.52547/jea.8.16.97>. [In Persian]

11. Kumlangphaet, W. (2021). The causal relationship models in business executive development SMEs that affect organizational excellence. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(1), 63-74.
12. Linh, T.N., Long, H.T., Chi, L.V., Tam, L.T. & Lebailly, P. (2019). Access to rural credit markets in developing countries, the case of Vietnam: A literature review. *Sustainability*, 11(5), 1468. <https://doi.org/10.3390/su11051468>.
13. Mittal, V., Han, K., Lee, J.Y. & Sridhar, S. (2021). Improving business-to-business customer satisfaction programs: Assessment of asymmetry, heterogeneity, and financial impact. *Journal of Marketing Research*, 58(1), 615-643. <https://doi.org/10.1177/00222437211013781>.
14. Moghadas Nikoo, S.N., Sanaeepour, H., Samiee, R. & Karampour, A. (2021). Indices of internationalization of family businesses in Iran. *Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 8(2), 33-48. <https://doi.org/10.22069/jead.2021.19224.1497> [In Persian]
15. Morshedzadeh, M., & Ghorbani, M. (2021). Identification of indicators of banks subject to bankruptcy crisis based on thematic analysis method. *Journal of Investment Knowledge*, 10(40), 119-147. [In Persian]
16. Noorallahzadeh, A., Hojaber Kiani, K. & Asgari, F. (2021). The effect of Omid Entrepreneurship Fund financial support on investment and employment functions in rural areas with emphasis on small and medium enterprises, *Space Economy and Rural Development Quarterly*, 10(35), 23-42. [In Persian]
17. Odius, C., Tukuta, M. & Manuer, F. (2022). The role of business incubation in the development of SMEs in Zimbabwe. *International Journal of Education, Business and Economics Research (IJEER)*, 2(1), 1-9.
18. Riahi, V., Javan, F. & Sheikhkanlu Milan, O. (2020). Analysis of the effects of Omid Entrepreneurship Fund on the economic development of rural settlements (Case study: Khoy County). *Rural Development Strategies Quarterly*, 7(3), 267-285. <https://doi.org/10.22048/rdsj.2021.266215.1906>. [In Persian]
19. Taleghani, M., Hasanzadeh, A. & Farzanfar, E. (2020). Identifying and prioritizing the factors affecting the sustainability of jobs created by entrepreneurs in Omid Entrepreneurship Fund of Guilan province with an emphasis on the role of insurance, *Journal of Advertising and Sales Management*, 1(4), 70-82. [In Persian]
20. Yasouri, M., & Emami, S.F. (2017). Measuring environmental sustainability in rural areas: A case study of Saravan Sub-district, Rasht County of Iran.

Village and Development, 20(3), 85-110.
<https://doi.org/10.30490/rvt.2017.61255>. [In Persian]